

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym dnia 22 lipca 2019 r. do Sądu Rejonowego w (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. wniósł o zasądzenie w postępowaniu nakazowym od W. K. kwoty 10.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 19 lipca 2019 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. Powód dochodzi od pozwanej kary umownej za naruszenie zakazu konkurencji na podstawie umowy agencji łączącej strony.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 29 lipca 2019 r. Sąd Rejonowy w S., I wydział Cywilny orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

Pozwana wniosła zarzuty od ww. nakazu zapłaty, zaskarżając nakaz w całości, wnosząc o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu. Pozwana zakwestionowała swoją odpowiedzialność co do zasady i wysokości, w szczególności zanegowała fakt naruszenia postanowień umowy w zakresie zakazu konkurencji wobec powoda.

Postanowieniem z dnia 14 stycznia 2020 r. sąd uchylił wydany nakaz zapłaty oraz przekazał sprawę do rozpoznania tutejszemu Sądowi.

W toku postępowania strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska. Pozwana wniosła o zasądzenie kosztów procesu, w tym dwukrotności kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych uzasadniając powyższe nadzwyczaj wysoką ilością czynności wykonanych przez pełnomocnika procesowego pozwanej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 30 maja 2006 r. (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. zawarł z W. K. prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą PHU (...) W. K. umowę agencyjną nr (...) -A- (...), przedmiotem której było świadczenie przez pozwaną usług w postaci pośrednictwa w zakresie wykonywania czynności bankowych i faktycznych określonych w załączniku nr 1 do umowy, za wynagrodzeniem.

Nadto każda ze stron zobowiązana została do zachowania lojalności wobec drugiej strony. Pozwana została w szczególności zobowiązana do przekazywania oddziałowi współpracującemu z pozwaną, wszelkich informacji mających znaczenie dla powoda oraz przestrzegania jego wskazówek uzasadnionych w danych okolicznościach, a także do poodejmowania w zakresie prowadzonych spraw, czynności potrzebnych do ochrony praw powoda (§2).

Zgodnie z §32 ust. 1 Agent (pozwana) nie mógł prowadzić działalności konkurencyjnej wobec powoda.

Za działalność konkurencyjną zgodnie z ust. 2 rozumiano działalność prowadzoną przez przedsiębiorcę, której źródłem przychodów są opłaty pobierane od klientów za wykonywanie takich samych czynności bankowych i faktycznych, określonych w załączniku nr 1, których wykonywania zgodnie z ustawą Prawo Bankowe, powód może powierzyć przedsiębiorcy; do działalności konkurencyjnej zaliczono działalność prowadzoną w szczególności na rzecz innego banku, przedsiębiorstw pośrednictwa kredytowego, przedsiębiorstw zarobkowo pośredniczących w przyjmowaniu opłat od klientów na rzecz beneficjentów (§32 ust. 2).

Dowód:

- umowa z dnia 30 maja 2006 r. k. 22-27, 84-89.

Pozwana W. K., będąc wdową, udzieliła pełnomocnictwa w formie aktu notarialnego W. S., synowi E. i J., do reprezentowania pozwanej w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w pełnym zakresie, w tym składania oświadczeń wiedzy i woli, reprezentowania mocodawczyni przed powodowym bankiem.

Dowód:

- pełnomocnictwo k. 108-109.

Dnia 8 grudnia 2017 r. strony zawarły aneks do umowy agencyjnej z dnia 30 maja 2006 r., na mocy którego umowa otrzymała brzmienie jak w załączniku nr 1 do aneksu. Pozwaną reprezentował W. S..

Zgodnie z § 3 pkt 13 zmienionej umowy użyte w umowie określenie osoby reprezentującej agenta oznacza osobę upoważnioną do działania w imieniu i na rzecz agenta – w przypadku spółek prawa handlowego - osoba ujawniona w rejestrze przedsiębiorców KRS, w przypadku pozostałych przedsiębiorców – osoba wskazana w (...) z wyłączeniem pełnomocnika przedsiębiorcy). Z kolei zgodnie z pkt 14 pracownikiem agenta jest osoba wykonująca powierzone agentowi czynności bankowe i faktyczne (...) zatrudniona przez agenta na podstawie umowy o pracę.

Zgodnie z § 7 ust. 1 agent, osoba reprezentująca agenta oraz pracownik agenta nie może prowadzić działalności konkurencyjnej wobec (...) SA w trakcie trwania umowy.

Agent oraz osoba reprezentująca agenta nie może prowadzić działalności konkurencyjnej wobec (...) SA w zaakceptowanym przez (...) SA lokalu agencyjnym przez okres 3 miesięcy po rozwiązaniu lub wygaśnięciu Umowy (ust 2).

Za naruszenie zobowiązania, o którym mowa w ust. 1 i 2, agent został zobowiązany do zapłaty kary umownej w wysokości określonej w załączniku nr 1 do Umowy (ust. 3).

W myśl ust. 4 za działalność konkurencyjną uznaje się:

1) działalność prowadzoną przez agenta lub osobę reprezentującą agenta lub przez pracownika agenta na podstawie umowy z innym przedsiębiorcą, której źródłem przychodów są opłaty pobierane od klientów za wykonywanie takich samych czynności bankowych lub faktycznych, a także za czynności wymienione w umowach zawartych przez agentów z podmiotami Grupy (...) eService,

2) działalność prowadzoną przez agenta lub osobę reprezentującą agenta lub przez pracownika agenta w szczególności na rzecz innego banku przedsiębiorstw pośrednictwa kredytowego i ubezpieczeniowego, zakładu ubezpieczeń, zakładu reasekuracji, przedsiębiorstw zarobkowo pośredniczących w przyjmowaniu opłat od klientów na rzecz beneficjentów (z wyłączeniem wykonywania czynności faktycznych i prawnych w zakresie wskazanym przez (...) SA na rzecz zakładów ubezpieczeń, zakładów reasekuracji wskazanych przez (...) SA), z zastrzeżeniem ust 6,

3) świadczenie pracy w ramach stosunku pracy lub na innej podstawie przez agenta lub osobę reprezentującą agenta lub przez pracownika agenta na rzecz przedsiębiorcy prowadzącego działalność konkurencyjną określoną w pkt 1 i pkt 2,

4) uczestniczenie przez agenta lub osobę reprezentującą agenta lub przez pracownika agenta, jako wspólnik lub członek władz lub pełnomocnik w spółkach prowadzących działalność wymienioną w pkt 1 i pkt 2,

5) eksponowanie w agencji materiałów reklamowych, marketingowych oraz oznakowania działalność konkurencyjnej określonej w pkt 1 i pkt 2.

Poza czynnościami powierzonymi przez (...) SA lub podmioty Grupy (...) SA lub (...) eService lub przedsiębiorców wskazanych przez (...) SA (...), osoba reprezentująca agenta oraz pracownik agenta w lokalu agencyjnym nie może wykonywać innej działalności, w tym czynności powierzonych przez innych przedsiębiorców.

Za działalność konkurencyjną nie uznaje się wykonywania umów pośrednictwa ubezpieczeniowego zawartych przez agenta, osobę reprezentującą agenta lub pracownika agenta z towarzystwami ubezpieczeniowymi do dnia 31 marca 2015r. włącznie, z zastrzeżeniem, że wykonywanie przez agenta, osobę reprezentującą agenta, lub przez pracownika agenta, czynności faktycznych lub czynności prawnych na podstawie ww. umów związanych z zawieraniem umów ubezpieczenia po dniu 31 marca 2015 r. lub wykonywaniem umów ubezpieczenia zawartych po dniu 31 marca 2015 r.

będzie uznane za działalność konkurencyjną w rozumieniu ust. 4 (z wyłączeniem wykonywania czynności faktycznych i prawnych w zakresie wskazanym przez (...) SA na rzecz zakładów ubezpieczeń, zakładów reasekuracji, wskazanych przez (...) SA.

W lokalu agencyjnym nie może być wykonywana działalność przez innego przedsiębiorcę.

Za ograniczenie działalności konkurencyjnej, o którym mowa w ust 1, 2 i 4 agentowi nie przysługuje zapłata lub jakiegokolwiek inne wynagrodzenie, czy odszkodowanie.

W załączniku nr 1 do umowy przewidziano, że powód każdorazowo uprawniony jest do żądania każdorazowo od Agenta kary umownej m.in. za prowadzenie działalności konkurencyjnej przez agenta, osobę reprezentującą agenta oraz pracownika agenta w trakcie obowiązywania umowy w wysokości 10.000 zł za każdy przypadek naruszenia (pkt I 21 ppkt 7).

Dowód:

- aneks nr (...) do umowy z dnia 8 grudnia 2017 r. k. 8-12, 90-94;
- załącznik nr 1 k. 19, 110-111, 130-131;
- załącznik nr 2 k. 20-21;
- załączniki k. 13-19.

Aneksem z dnia 18 maja 2018 r. ponownie zmodyfikowano treść umowy łączącej strony.

Dowód:

- aneks nr (...) z dnia 18 maja 2018 r. k. 6-7, 95-96.

Dnia 30 maja 2018 r. przedstawiciel powódki K. K. sporządził notatkę z przebiegu spotkania z W. S., w której wskazano, iż celem spotkania było pouczenie pełnomocnika W. S. oraz przekazanie informacji o możliwych sankcjach w związku z sytuacją mającą miejsce w dniu 18 maja 2018 roku. K. K. wskazał w notatce, że w tym dniu przedstawiciele banku umówili się z W. S. w celu podpisania aneksu do umowy agencyjnej. Wskazał, że po umówieniu terminu spotkania pełnomocnik pozwanej zaprosił przedstawicieli powoda do „kiosku” w CH R. w S., którym okazała się placówka M., w której W. S. obsługiwał klientów, naruszając tym samym zakaz prowadzenia działalności konkurencyjnej przez agenta (pozwaną) jak i jej pełnomocnika, o czym został pouczony i zobowiązany do nieprowadzenia działalności konkurencyjnej.

Pismem z tego samego dnia W. S. oświadczył, iż jest pełnomocnikiem agenta (pozwanej) i nie prowadzi działalności konkurencyjnej zgodnie z § 7 pkt 1 umowy, albowiem w dniu 18 maja 2018 r. na kilkanaście minut zastąpił małżonkę w punkcie opłat (...) w S. w związku z koniecznością wyjścia do lekarza. Punkt opłat M. zarejestrowany jest na jego żonę.

Dowód:

- notatka z dnia 30 maja 2018 r. k. 98;
- oświadczenie z dnia 30 maja 2018 r. k. 97;
- dokumentacja fotograficzna k. 99-101.

Pismem z dnia 6 marca 2019 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 10 000 zł w terminie 7 dni tytułem kary umownej za prowadzenie działalności konkurencyjnej w trakcie obowiązywania umowy agencyjnej.

Dowód:

- pismo z dnia 6 marca 2019 r. k. 28 wraz z kopertą.

Dnia 18 lipca 2019 r. bank sporządził wyciąg z ksiąg bankowych nr (...), w którym wskazano, iż wymagalne zadłużenie pozwanej w stosunku do powoda wynosi 10 000 zł z tytułu umowy agencyjnej z dnia 30 maja 2006 r.

Dowód:

- wyciąg z dnia 18 lipca 2019 r. k. 5;

- pełnomocnictwo k. 28-32;

- odpis KRS k. 33-41.

Stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o przywołane wyżej dokumenty prywatne (art. 245 k.p.c.), których autentyczności strony nie kwestionowały, częściowo wyprowadzając odmienne wnioski. Wyciąg z ksiąg bankowych powodowego banku nie ma mocy prawnej dokumentu urzędowego w postępowaniu cywilnym (art. 95 ust. 1a Prawa bankowego). Oznacza to, że stanowi on w niniejszym procesie dokument prywatny. Dla porządku wskazać w tym miejscu należy, że art. 485 § 3 k.p.c., przewidujący wydanie nakazu zapłaty w oparciu o wyciąg z ksiąg bankowych i na podstawie którego sąd wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, został uchylony na podstawie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1469). Zaś zgodnie z jej przepisami przejściowymi sąd na podstawie art. 11 ust. 2 pkt 2 noweli uchylił nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 29 lipca 2019 roku, jak w pkt I postanowienia z dnia 14 stycznia 2020 roku (k. 62 akt sprawy). Podobnie jako dokumenty prywatne należało traktować oświadczenie W. S. z dnia 30 maja 2018 roku oraz notatkę przedstawiciela banku z tej samej daty. M., że podpisane osoby złożyły oświadczenia danej treści (art. 245 k.p.c.). Osoby te nie zostały zawnioskowane w charakterze świadków. Ich oświadczenia nie zastępują również zeznań wskazanych osób w charakterze świadków i w związku z tym nie podlegają ocenie Sądu w zakresie szczerości lub zgodności z prawdą tak jak zeznania świadków.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się nieuzasadnione.

W rozpoznawanej sprawie powód domagał się od pozwanej kary umownej w kwocie 10.000 zł, z tytułu naruszenia przez pozwaną zakazu konkurencji, w związku z ujawnieniem w dniu 18 maja 2018 roku jej pełnomocnika w punkcie kasowym M.. Powód z tego tytułu skierował do pozwanej wezwanie do zapłaty oraz wystawił wyciąg ze swoich ksiąg bankowych.

Podstawę prawną żądania pozwu stanowił oprócz treści umowy łączącej strony przepis art. 483 § 1 k.c.

Powód nie wykazał jednak w niniejszym procesie, aby pozwana (agent), jej pełnomocnik w osobie W. S. czy jakikolwiek pracownik pozwanej złamał ustanowiony w § 7 ust. 1 umowy zakaz działalności konkurencyjnej wobec powodowego banku w trakcie trwania umowy, w rozumieniu § 7 ust. 4. Zgodnie z ciężarem dowodu (art. 6 k.c.) to powód winien udowodnić, że pozwana czy osoba ją reprezentująca lub jej pracownik dopuścili się działalności konkurencyjnej wobec banku. Jak wskazano wyżej, przy okazji oceny dowodów, notatka przedstawiciela powoda dotycząca przebiegu spotkania z pełnomocnikiem pozwanej w dniach 18 maja 2018 r. i 30 maja 2018 r. nie stanowi dowodu, że pozwana zakaz naruszyła, a jedynie, że podpisany przedstawiciel powódki złożył oświadczenie danej treści. Zwraca uwagę, że W. S. w oświadczeniu z dnia 30 maja 2018 r. zaprzeczył prowadzenia działalności konkurencyjnej, o której mowa w przywołanym postanowieniu umowy. Odnosił się do zastępowania małżonki w punkcie M. pod jej chwilową nieobecność. W. S. nie jest mężem pozwanej, co wynika z dokumentu pełnomocnictwa notarialnego (pозwana jest wdową). Nie było przedmiotem sporu, że pozwana nie prowadzi wspomnianego punktu M., który to punkt prowadzi żona W. S.. Również dokumentacja fotograficzna powódki punktu M. nie dowodzi naruszenia przez pozwaną zakazu konkurencji w dniu 18 maja 2018 roku. Reasumując, powódka nie podźwignęła ciężaru dowodu wykazania zasadności obciążenia pozwanej karą umowną, o której mowa w pkt I 21 ppkt 7 załącznika do umowy.

Po drugie, trafnie wskazał pełnomocnik pozwanej na to, że zgodnie z § 7 ust. 1 zakaz działalności konkurencyjnej wobec powoda w trakcie trwania umowy oraz kara umowna za złamanie zakazu dotyczyła agenta, osoby reprezentującej agenta oraz pracownika agenta. Powód nie wykazał, przy tym, że W. S. był pracownikiem pozwanej zatrudnionym przez nią na podstawie umowy o pracę (§ 3 pkt 14). W. S. był natomiast pełnomocnikiem pozwanej, działającym w oparciu o pełnomocnictwo notarialne udzielone przez pozwaną. Postanowienia umowy agencyjnej zawierały własną definicję osoby reprezentującej agenta. Zgodnie z § 3 pkt 13 była to osoba upoważniona do działania w imieniu i na rzecz agenta – w przypadku spółek prawa handlowego - osoba ujawniona w rejestrze przedsiębiorców KRS, **w przypadku pozostałych przedsiębiorców – osoba wskazana w (...) z wyłączeniem pełnomocnika przedsiębiorcy.** Powód nie wykazał, iżby W. S. był osobą ujawnioną we wpisie w ewidencji dotyczącej pozwanej. Z drugiej zaś strony przywołana definicja wprost wyłącza z kręgu osób reprezentujących agenta pełnomocnika przedsiębiorcy niebędącego spółką prawa handlowego. Sąd podziela słuszne uwagi pełnomocnika pozwanej na tle wykładni postanowień umowy zawarte w piśmie z dnia 26 czerwca 2020 roku (k. 118 i nast.) oraz z dnia 27 sierpnia 2020 roku (k. 125 i nast.). Przyjmuje argumentację pozwanej za własną bez potrzeby jej powielania.

Niezależnie od wskazane wcześniej reguły rozkładu ciężaru dowodu, której konsekwencje dotyczą sfery ustaleń faktycznych, ryzyko niedającej się usunąć niejasności lub braku precyzji postanowień umowy powinno obciążać stronę, która postanowienia te zredagowała (in dubio contra proferentem). Jest to pogląd powszechnie przyjmowany w orzecznictwie i doktrynie. Definicja osoby reprezentującej agenta nie została sformułowana w umowie w sposób jasny, jednoznaczny, a przytoczona reguła ma charakter ogólny i znajduje oparcie w zasadach wykładni umowy z art. 65 § 1 i 2 k.c. Skoro to powodowy bank zredagował treść umowy agencyjnej i aneksów do niej, to zgodnie reguła contra proferentem znajdzie zastosowanie w opisanym przypadku i należy przyjąć wykładnię § 7 ust. 1 w zw. z § 3 pkt 13 umowy w sposób najkorzystniejszy dla pozwanej. To jest, że nie obejmuje ona W. S. jako pełnomocnika pozwanej legitymującego się pełnomocnictwem notarialnym od pozwanej, nieujawnionego w ewidencji działalności gospodarczej.

Reasumując, powódka nie wykazała zasadności obciążania pozwanej karą umowną według zasad wynikających z umowy agencyjnej stron

Z tych względów powództwo w całości oddalono, orzeczono jak w pkt I sentencji wyroku.

Kierując się w zakresie kosztów procesu, zasadą odpowiedzialności za jego wynik oraz mając na uwadze, że powód w całości przegrał proces, na podstawie art. 98 § 1 i 3 oraz 108 § 1 k.p.c. należało obciążyć go kosztami poniesionymi przez pozwaną. Na koszty te składały się opłata od zarzutów w kwocie 375 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika procesowego 1800 zł adekwatnie do wartości sporu na podstawie § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Sąd ustalił wynagrodzenie w stawce minimalnej stosownie do § 15 ust. 2 rozporządzenia, jako że sprawa ostatecznie nie wymagała przeprowadzenia rozprawy (rozprawa z 21 października 2020 roku została odwołana, sąd wyrokował na posiedzeniu niejawnym). Stąd nie uwzględniono wniosku o zasądzenie na rzecz pozwanej wynagrodzenia jej pełnomocnika w podwójnej stawce, zważywszy że reprezentacja pozwanej nie wiązała się z osobistym stawiennictwem w sądzie i udziałem zawodowego pełnomocnika w rozprawie.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

(...)

- (...) A. K. (...)

(...)